



TÜRKÇE

Zarflar

Bir eylemi, zaman, yer, durum, nicelik ve soru kavramıyla niteleyen; kendi türünden bir kelimenin ya da bir ön adın anlamını güçlendiren sözcüklere **belirteç** (zarf) denir.

BELİRTEÇ TÜRLERİ

- 1- ZAMAN BELİRTEÇLERİ
- 2- YER-YÖN BELİRTEÇLERİ
- 3- DURUM (HAL) BELİRTEÇLERİ
- 4- NİCELİK (AZLIK-ÇOKLUK) BELİRTEÇLERİ
- 5- SORU BELİRTEÇLERİ

Belirteçler, çekim eki almazlar.

Belirteçler; zaman, hâl, miktar ve yer isimleridir.

Belirteçler de ön adlar gibi tek başına kullanıldıklarında isimleşirler.

1. ZAMAN BELİRTEÇLERİ

Eylemlerin anlamlarını zaman yönünden niteleyen belirteçlerdir. Eylemlere “Ne zaman?” sorusunu sorarak zaman belirtecini bulabiliriz.

ÇOK KULLANILAN ZAMAN BELİRTEÇLERİ

dün, demin, daha, geç, hemen, henüz, sonra, şimdi, yarın, akşam, sabah, gece, gündüz, yazın, kışın, sabahleyin, akşamları, sabahtan, önceden, sonradan, dünden beri, yarından önce, kışa kadar, yaza doğru, yarına dek, yakından, uzaktan, okuyunca, çalıştıkça, akşam üstü, bayram ertesi, bugün, her yıl, gelecek ay, az sonra, sabah sabah, yıldan yıla, sabahtan akşama kadar, geldiğinden beri, ara sıra, kırk yılda bir...

Dün size gelecektim. (Ne Zaman?)

Sabahleyin çevre çok güzeldir. (Ne Zaman?)

Akşama kadar gelmelisin. (Ne zaman?)

Onlar ancak bize bayramlarda uğrar. (Ne Zaman?)

Gazetedeki haberi okuyunca dünya başına yıkıldı. (Ne Zaman?)

Ders henüz başlamadı. (Ne Zaman?)

Dün gece aniden fenalaştı. (Ne Zaman?)

Kar yağışı akşamdan beri devam ediyor. (Ne Zaman?)

2. YER – YÖN BELİRTEÇLERİ

Eylemlerin anlamlarını, yer ve yön bakımından niteleyen belirteçlerdir. Eylemlere “Nereye?” sorusunu sorarak yer- yön belirtecini bulabiliriz.

aşağı, yukarı, içeri, dışarı, ileri, geri...

NOT: Bütün belirteçler, cümlede belirteç (zarf) tümleci olarak kullanılırlar; ancak “aşağı, yukarı, içeri, dışarı, ileri, geri” yer–yön belirteçleri, durum eklerini aldıklarında isimleşirler ve dolaylı tümleç olurlar.

* İçeri girdik. → Zarf

* İçeriye girdik. → Yer tamlayıcısı

* İleri yürüdük. → Zarf

* İleriye yürüdük. → Yer Tamlayıcısı

3. DURUM BELİRTEÇLERİ

Eylemlerin ne şekilde, nasıl, niçin yapıldığını belirleyen belirteçlerdir. Eylemlere, “Nasıl?” sorusunu sorarak durum belirtecini bulabiliriz.

* En çok kullanılan durum belirteçleri:

iyi, güzel, doğru, ağır, böyle, şöyle, hızlı, paldır küldür, güzel güzel, yürüye yürüye, boylu boyunca, sevinçle, böylelikle, su gibi, yalnız başına...

Güzel konuşuyor.

Bu konuyu iyi düşünmelisin.

Benimle böyle konuşmamalısın.

Ödevleri çabuk bitir.

Karanlık yolda sessizce ilerliyorduk.

Yavaş yavaş sona yaklaşıyoruz.

ZARF	SIFAT
Hızlı konuştu.	Hızlı araba kullanıyor.
Güzel yemek yaptı.	Güzel kalem var.

4. NİCELİK (AZLIK-ÇOKLUK/MİKTAR) BELİRTEÇLERİ

Bir eylemin, ön adın yada başka bir belirtecin anlamını azlık-çokluk yönünden belirleyen belirteçlerdir. Eylemlere, ön adlara, belirteçlere "Ne kadar?" sorusunu sorarak nicelik belirtecini bulabiliriz.

En çok kullanılan nicelik belirteçleri

- Çok, az, fazla, pek çok, çok fazla, daha çok, daha az, fazlaca...

Az çalışıyor.

Daha az uyumalıyım.

Çok büyük bina.

Pek fazla beklemedik.

5. SORU BELİRTEÇLERİ

Soru belirteçleri, eylemlerin anlamını soru yoluyla belirleyen belirteçlerdir.

En çok kullanılan soru belirteçleri

Ne, nasıl, niçin, ne diye, ne kadar, ne biçim?

Ne gülüyorsun?

Niye gelmiyorsun?

Ne diye sana bunu söyledim?

Beni ne kadar bekleyebilirsin ?

Nasıl çalıştın ?

Niçin konuşmuyor ?

Ne zaman geldin ?

Telaşla eve geldi. **Durum z.** (Nasıl)

Seni sonra ararım. **Zaman z.** (Ne Zaman)

Olanlara çok üzüldük. **Miktar z.** (Ne kadar)

Bunları aşağı indir. **Yer-yön z.** (Nereye)

Onu hemen bırakmalısın. **Zaman z.** (Ne Zaman)

Adaya, yüzerek gitmiş. **Durum z.** (Nasıl)

ZARFLARDA PEKİŞTİRME

Anlatımı güçlendirmek için ikilemelerle ya da "-m, -p, -r, -s" harfleriyle pekiştirme yapılır.

*Masum masum bakıyordu. (pekiştirilmiş zarf)

*Deniz, masmavi görünüyordu. (pekiştirilmiş zarf)

*Soruyu hızlı hızlı çözüyordu. (pekiştirilmiş zarf)

ZARFLARDA YAPI

Zarflar yapım eki almazsa, **basit zarf** olur. Zarflar yapım eki alırsa, **türemiş zarf** olur. Zarflar iki sözcükten oluşursa, **birleşik zarf** olur.

*Odanı **neden** temizlemedin? (basit zarf)

*Bundan sonra **güzel** düşünmeliyiz. (basit zarf)

*Konya'dan **bugün** döndük. (birleşik zarf)

*Sen, **biraz** kalır mısın? (birleşik zarf)

*Beste, **hızlı** yazıyor. (türemiş zarf)

BUNLARA DİKKAT EDELİM!

- Zaman bildiren sözcükler, cümlede zaman anlamı vermiyorsa "ad" olur.
- Yer-yön bildiren sözcük, adı etkilerse "sifat" olur.
- "Pek, çok, daha, en" sözcükleri; "aşırılık, üstünlük, eşitlik, en üstünlük" gibi anlamlar katarak cümlede **zarf** olur. (Ayşe çok hızlı konuşuyor. (aşırılık))
- Zarflar, diğer sözcük türleriyle karıştırılmamalıdır.
- Yer-yön zarfları, çekim eki alırsa **isim** olur. (dışarı - dışarıya)
- Azlık-Çokluk zarfları, diğer zarflardan farklı olarak sıfatları ve zarfları da derecelendirir.
- Soru zarfları, soru zamiri ve soru sıfatıyla karıştırılmamalıdır.

• Nasıl anlatıyor? Soru zarfı

• Nasıl çanta aldın? Soru sıfatı

• Annene ne getirdin? Soru zamiri

• **Sıfatlar, isimleri; zarflar ise fiilleri, fiilimsileri, sıfatları ve zarfları etkiler.**